

LBRIS

We know
books

Pr. Dionisios Tambakis

**Să te sfințești,
să te liniștești!**

Traducere din limba greacă:
Cristian Spătărelu

EDITURA ECUMENITĂ
2024

Cuprins

Prolog - Sfânta blândete	5
Trăind și iubind	21
Ușor și cu smerenie	57
Blândetea este aproape de sfințenie	78
Iubitorii de bunătate și de blândete	80
Noblețea - lucrarea iubirii	85
Finețea care nu rănește	89
Lacrimile	110
Sfânta lentoare	112
Epilog	137

Traducerea a fost făcută după originalul grecesc

π. Διονύσιος Ταμπάκης

ΝΑ ΑΓΙΑΖΕΙΣ, ΝΑ ΚΑΤΑΛΛΑΓΙΑΖΕΙΣ!

Εκδόσεις Αθως

© Editura Egumenița pentru prezenta ediție

978-606-550-552-0

Corector: Oana Raluca Pleșa

DTP: Corina Rezai

Prolog Sfânta blândețe

Discutând odată cu un om înțelept, pe când vorbeam despre unele din virtuțile cuvioșilor și veșnic pomeniților părinți Konstantinos Stratigopoulos și Gavriil Tsafos, mi-a relatat, simplu și pe neașteptate, ceva despre care auzeam prima oară în viață și m-a cutremurat: sfânta blândețe.

Am cugetat multă vreme asupra acestor cuvinte, mi-am pus întrebări și gândindu-mă la oamenii cu suflet odihnit, liniștit și sfințit pe care-i cunoșteam, am stat ca un microbiolog să scot cuvânt viu și de folos din smerita și nelumeasca lor viață, încununată de noblețe și blândețe în gândirea și purtarea lor.

Atunci am înțeles foarte clar că sfânta blândețe nu este o simplă virtute, ci chintesenta tuturor virtuților împreună, fiindcă aceasta este înmuiată cu totul în veșnicie. Te atinge atât de ușor și dulce, ca adierea Raiului, ca răcoarea mângâietoare a dimineții într-o zi de năduf.

O scenă care arată limpede chipul sfintei blândeți este atunci când te gândești la o femeie care devine prima oară mamă și care, când își vede pruncul în leagăn, îl ia cu duioșie și tandrețe în brațele ei calde și sigure.

Precum Maica Domnului din sfânta icoană „Dulcea Sărutare”, care îl îmbrățișează plină de blândețe și dragoste nelumească pe Fiul ei.

În fiecare icoană de-a ei putem spune că pictorii au avut nevoie de mai multă miere decât culori pentru a o zugrăvi.

De altfel, cuvântul grecesc „απαλό” (blând, moale) are ca rădăcină maternă cuvântul „οπόσ”, care înseamnă sucii plantei. La fel și sfânta blândețe conține în ea, ca un nectar curat, toate virtuțile.

Cel care are blândețe duhovnicească nu este războit de nervozitate și tulburare.

Blândețea duhovnicească nu se aseamănă cu înțelesul lumesc al termenului, senzuală și pătimasă, catifelată și moale. *Iată, cei ce poartă haine moi sunt în casele regilor* (Matei 11, 8).

Nu invidiază blândețea exterioară, formală, confectionată, artificială, care duhnește a ipocrizie și este neînchipuit de obositoare.

Nu-i orbește pe ceilalți cu fulgerele orbitoare ale mândriei. Are miros dulce, paradisiac și mângâietor, care nu-i umple de duhoare pe cei din jurul ei. Este ca o melodie liniștită și odihnitoare, care nu tulbură, nici nu înspăimântă. Ca triful timid și liniștitor al privighetorii care cântă ascunsă în pădure. Are gust dulce și plăcut, lipsit de acreală și toxicitate. Are atingere ușoară, care nu forțează, nici nu deranjează, care nu este nici fierbinte ca fierul înroșit, dar nici rece ca gheața nespertă, ci se aseamănă cu atingerea maternă, cu îmbrățișarea iubitoare a miresei în dansul nupțial. Ca o floare care abia s-a deschis în ziua primăverii.

Sfânta blândețe iubește fără silință și grabă. Are discernământ, respectă, este grijulie, trăiește cu smerenie în anonim. Are tandrețe, dulceață, noblețe, veselie, frumusețe, contururi line, iar nu bruschețe. Are finețe și este croită din material ca mătasea. Este generoasă. Nu are ascuțituri, nu rănește și nu provoacă. Nu încalcă regulile. Nu are mânie. Domestește și îmblânzește, iartă. Are răbdare, simplitate, conștiinciozitate, lacrimi sfinte.

Într-un cuvânt, a urcat încă de vie la Rai.

*Pr. Dionisios Tambakis,
Nafplio, 6 august 2023.*

*Praznicul Schimbării la Față
a Mântuitorului și Domnului nostru Iisus Hristos.*

Enoapte întunecată în mareața Mănăstire Dionisiu, acolo pe bolta Sfântului Munte, unde timpul își oprește ceasornicele și veșnicia este la ea acasă.

Chilia întunecată care mă găzduiește, luminată ușor de razele blânde ale lunii, este încadrată în ansamblul mănăstirii așezată sus, ca un cuib de rândunică înalt, înțepenit între zidurile vechi de piatră, iar jos marea stârnește valuri înspumate.

Atunci, împreună cu clipocitul sălbatic al valurilor, se auzi – de multe secole, mereu la aceeași oră – toaca bătută de un călugăr subțirel, care trezit și el morocănos, își adună puterile pentru rugăciunea de noapte.

După zece minute de bătut ritmic, toaca a încetat. Pretutindeni se așterne iarăși tăcerea, dar totodată se aude un glas, dacă-l poți percepe. Vorbește cerul înstelat al Sfântului Munte, noaptea tăcută strigă, umbrele Athosului propovăduiesc și împreună cu ele întreaga zidire grăiește cu glasul ei neauzit.

Obosit de umblarea de ieri pe sfintele cărări ale pământului atonit, îmi ridic cu greu trupul de pe saltea veche a patului. Trupul este ostenit și trândav, dar sufletul vrea să zboare pe arcadele lumii aghiorite.

Mă îmbrac cu rasa, bocancii, și după ce mă spăl pe față pornesc tăcut și liniștit spre catoliconul¹ întunecat,

¹ Catoliconul este biserica principală (centrală) a unei mănăstiri sau a unui schit. (n.tr.)

pe aleile neluminate, care din când în când primesc lumină de la stele.

Cu puțin înainte de a ajunge la catolicon am intrat în altă bisericuță, a Sfântului Nicolae, care se aseamănă cu cripta unor vechi turnuri cavalierești. Abia de încăpeau înăuntru 2-3 persoane. Acolo înăuntru mirosea a cer. Vechile fresce deveniseră de-acum una cu realitatea și ai fi zis că ai intrat de viu în Rai. Toate sentimentele – vedere, miros, auz – se amplifică și te trimit în alte lumi. Dar și toate elementele – stranele, catapeteasma, candelerele, sfintele icoane și orice lucru sfânt care se află de secole aici – sunt slujitorii cultului lui Dumnezeu în acest jertfelnic izolat și fac ele însele cea mai bună predică tăcută. De altfel cele mai puternice semnale le emite tăcerea.

Atunci o siluetă neagră, care era ca o continuare a stranei, s-a mișcat încet și discret. Era un călugăr, care își găsisse cu mult timp în urmă refugiul aici.

Este Părintele Hrisant, care își are chilia aici, lângă bisericuță. Se trezise iarăși devreme, cu mult înainte de a bate toaca, pentru a-și afla odihnă în palatul celor nevăzute, căci doar aici se potrivea sufletul lui ascetic și smerit.

Om cu fața trasă, dar luminoasă ca o torță, trecut de optzeci de ani, cu trupul slab, firav, gârbovit de povara nevoițelor și virtuților pe care le lucrase în viață, ca rândunica ce-și adună hrana în cuibul ei înalt.

Nu are însușirile pe care le caută lumea la un Părinte autentic, precum statură înaltă, severitate, robustețe, educație, barbă lungă etc. Dar le completează pe toate acestea cu smerenia pe care o are în

suflet și cu purtarea lui. Un om lent, care nu cere nimic de la lumea aceasta. Mort deja înainte de a muri, dar și lumea moartă pentru el. Lipsit de putere pentru cei ce privesc spre pământ, dar prinț viteaz al lui Hristos, cu o stare duhovnicească pe care mulți ar invidia-o.

Inima începu pentru câteva clipe să-mi bată cu putere, speriată de această apariție neașteptată, dar liniștea blândă a bisericuței m-a liniștit.

– Binecuvântați, părinte, mi-a spus cu voce slabă, bătrânească, și pe un ton familiar, de parcă m-ar fi cunoscut de mult timp. Ca și când m-ar fi așteptat de decenii întregi să vin să-l întâlnesc.

– Domnul, părinte, și să mă iertați că v-am deranjat, i-am răspuns și m-am dat înapoi, ca să deschid ușa și să ies.

– Mai stai, binecuvântatule. Unde vei găsi un loc mai bun ca acesta?

Vrând-nevrând sau mai degrabă dorind mult în adâncul inimii mele, am acceptat invitația lui și m-am așezat pe una din cele trei strane de alături, toate pe care le avea bisericuța, așezate în fața vechii catapetesme aurite, mici și întunecate.

Părintele a continuat:

– Să ne ierți, bunule părinte, dar noi aici, în Sfântul Munte, suntem ca niște cucuvele, care ne trezim și vorbim doar noaptea. Poate că de aici a ieșit și cuernicia, căci toate cele de aici noaptea prind viață și-l slăvesc pe Dumnezeu. Atunci când lumea doarme noaptea, noi ca niște copilași pe care nu-i ia somnul, plini de uimire și bucurie în fața noilor daruri pe care ni le-au cumpărat părinții, părăsim întunericul acestei

lumi și alergăm jucându-ne la soarele Hristos, simțindu-ne mai vii ca niciodată.

– Și cum rezistați, părinte, să stați trei o viață întregă?

– E, dacă este ceva pentru Hristos, e bucurie și sărbătoare. De aceea noi cu metanierul în mâini, stând în strană, facem cele mai mari și mai frumoase călătorii în lumea rugăciunii.

Și avea atâta dreptate! Din întunericul atât de luminos pe care-l primesc ca hrană, atât sufletul, cât și ochii lor trupești s-au obișnuit cu cele veșnice și tainice, cu cele ce se ascund în spatele celor văzute și care pot chiar și în spatele întunericului fără de lună să vadă lucruri pe care nici însăși ecografia unui doctor nu le poate descoperi.

– Dar de ce te grăbești, părinte? Te roade vreun cuget?

– Nu... sunt bine, îl încredințai.

– Cum să fii bine? Crezi că nu văd cum stai în strană? Stai pe marginea scândurii, gata să pleci. Nu te odihnesc cele din prezent și vrei să-ți găsești fericierea în viitor?

– ...

Am tăcut cu totul. Întrebarea lui m-a dezarmat.

– E... m-am obișnuit așa, am răspuns. Mereu fac așa. Nu stau nicăieri. Ca și când mereu aş alerga după ceva și cineva m-ar fugări întruna.

– Dar ce spui, părinte! Când Maica Domnului ne ține în brațele ei, suntem îndreptățiți să ne simțim fugăriți ca niște câini prigonți de pe drum? Până și

răsuflarea și-o simt gâfâită, de parcă te-ar fi recrutat la război.

– Într-adevăr aveți dreptate, părinte Hrisant. Sunt cuprins de o grabă și nervozitate nesfârșită. Într-o goană continuă, inima îmi aleargă nebună și nicăieri nu-și află odihnă.

– E, binecuvântatule, cele pe care mi le spui acum știi la ce mă duc cu gândul?

– Spuneți, părinte.

– Cred că știi întâmplarea cu proorocul Ilie pe muntele Horeb, când I s-a arătat însuși Dumnezeu.

– Da, o știu.

– Dacă ești atent, vei înțelege din această întâmplare că sufletul nostru și pe Dumnezeu nici în grabă, nici în zgomot și în tumult nu-i găsim, ci în liniștea smerită și simplă. Nu în floarea crescută într-o glastră scumpă, ci în cea cultivată în colțul sărăcăcios al unei curți, într-o tinichea veche și simplă.

Așadar o imagine și o experiență divină dulce, plină de simplitate, smerenie, blândețe, dragălașie și noblețe despre ce este Dumnezeul nostru ne este dată de Sfânta Scriptură în vremea proorocului Ilie.

Dumnezeu îi spune proorocului:

Măine, Ilie, să ieși afară din peșteră și să aștepti acolo, în fața muntelui Horeb, ca să-L vezi pe Domnul tău trecând. Să stai în fața Domnului pe munte. Atunci prin fața ta va trece Domnul. Se va ridica vânt puternic, dar Domnul nu va fi acolo. Va urma cutremur și apoi foc, dar Dumnezeu nu va fi nici acolo. Și după foc va veni blând un glas ca o boare răcoroasă, și acolo va fi Domnul (III Regi 19, 11-12).

Și într-adevăr, un vânt puternic și groaznic a început să bată atât de tare, încât smulgea stânci și pietre. Însă Dumnezeu nu era în acel vânt. După aceea un cutremur mare și puternic a zguduit pământul. Dar nici acolo nu era Dumnezeu. Și îndată au apărut fulgere, tunete, flăcări arzătoare, însă nici acolo nu era Dumnezeu.

După ce proorocul și-a regăsit liniștea și sufletul i s-a înmuiat de cele văzute, atunci... a suflat un vânticel ușor, tăcut, fin și răcoros. Acolo era Dumnezeu. Proorocul l-a simțit din liniștea dulce, din bucuria cerească, din blândețea nespusă a inimii lui.

Dumnezeu își manifestă iubirea Lui fină și blândă ca petala de trandafir nu într-o grădină împodobită cu flori, cum ar fi fost către apostolul sensibil al iubirii, Sfântul Ioan Teologul, în vremea Noului Testament, după cum ne-am fi așteptat. Ci dimpotrivă, iubirea și blândețea Lui își arată chipul către un prooroc neînduplecat și neîndurător al asprei Legi a Vechiului Testament, pe înfricoșătorul munte Horeb, acolo unde cu fulgere, focuri, tunete și trăsnete le fusese dată Legea iudeilor.

Atât de mult îi place lui Dumnezeu să fie jucăuș și să se ironizeze deseori chiar pe Sine însuși! Acolo unde te aștepți să apară cumplit, orbitor, ca un bau-bau, îți face o surpriză și se apropie de tine fără să-I auzi măcar mersul, atingându-te ușor, după cum cu blândețe îți ating fața fulgii de nea proaspeți și răcoroși, care cad încet din cer, ca bumbacul. Viului Dumnezeu îi place să fie autosarcastic, într-un umor deplin, și să-i învețe pe neașteptate, în orice mod înțelept, pe copiii Săi.

Câtă dreptate avea acest părinte luminat de Dumnezeu, care își ascundea înțelepciunea, ca pe un mărgăritar, într-o cochilie sacră, în adâncul oceanului anonimatului și smereniei.

– Vă sunt foarte recunoscător, bunule părinte, pentru toate cuvintele înțelepte ale sfinției voastre. Le văd ca pe niște mărgăritare.

– De parcă ar fi ale noastre! Duhul suflă unde voiește, chiar și peste oameni neînsemnați și păcătoși ca mine. Dar dacă tot ai vorbit de mărgăritare, semănăm vreun pic cu acestea? Știi cum se făurește un mărgăritar natural?

Atunci când un fir de nisip sau un corp străin pătrunde în cochilia unei scoici, pentru a se apăra de intrus aceasta produce o substanță fină, dură și cristalină în jurul lui. Cât timp intrusul rămâne acolo, scoica continuă să producă straturi din această substanță, încât după câțiva ani formează un înveliș neted și strălucitor, care a devenit de-acum un mărgăritar unic. Dar are nevoie de câțiva ani pentru a se forma, nu se grăbește deloc. Toate acestea pe nevăzute, încet, în tăcere, fără grabă și zor, așa cum încet și blând lucrează Dumnezeu.

Deci în același fel, ca pe scoică, diavolul ne atacă încontinuu cu ispite și îmboldiri, dar cu harul Preabunului Hristos, atunci când punem început pocăinței și ne apărăm, toată această luptă cinstită devine mărgăritar neprețuit, care se va dovedi perfect și strălucitor în viața de dincolo, dacă Dumnezeu ne va învrednici să mergem în Rai.